

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Evy Sakálovej a sudcov JUDr. Edity Bakošovej a JUDr. Ľubora Šeba, v právnej veci žalobkyne **R., T.**, so sídlom v T.T., proti žalovanému **LESY Slovenskej republiky, štátny podnik**, so sídlom v Banskej Bystrici, Námestie SNP č. 8, zastúpeného JUDr. E. M., advokátkou so sídlom v Z., **o vydanie nehnuteľností**, vedenej na Okresnom súde Komárno pod sp. zn. 8 C 171/2006, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 20. mája 2010 sp. zn. 9 Co 142/2009, rozhodol

t a k t o :

Dovolanie **z a m i e t a .**

Žalobkyni náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Komárno rozsudkom zo 4. februára 2009 č.k. 8 C 171/2006-427 zaviazal žalovaného vydat' a navrátiť žalobkyni vlastníctvo k nehnuteľnostiam parcela č. X. – lesné pozemky o výmere X. m², parcela č. X. – lesné pozemky o výmere X. m², parcela č. X. – lesné pozemky o výmere X. m², parcela č. X. – lesné pozemky o výmere X. m², parcela č. X. – lesné pozemky o výmere X. m², ktoré sú vedené Katastrálnym úradom v N., Správa katastra K., v obci B., katastrálne územie B. na LV č. X. spolu s dokumentáciou, ktorá k nim prislúcha, všetko do 30 dní od právoplatnosti rozsudku. Súd náhradu trov konania žalobkyni nepriznal. Pri rozhodovaní vychádzal zo zisteného skutkového stavu a z príslušných ustanovení zákona č. 161/2005 Z.z.

o navrátení vlastníctva k nehnuteľným veciam, cirkvám a náboženským spoločnostiam (ďalej len „zákon č. 161/2005 Z.z.“). Mal za nesporné preukázané, že sporné nehnuteľnosti boli zapísané pôvodne v pozemnoknižnej vložke č. X. na zahraničné právne subjekty, v danom prípade na O.O., ktoré sa nachádzajú na území Slovenskej republiky. Vlastníkom týchto nehnuteľností nebola teda žalobkyňa, ale bola ním O., teda cirkev nachádzajúca sa mimo územie Slovenskej republiky. Cirkevný majetok bol upravovaný osobitne a nebol riešený po vzniku Československej republiky orgánmi štátu, ale orgánmi cirkvi podľa zmluvy Modus vivendi, uzatvorenej medzi Československou republikou a Svätou stolicou 17. decembra 1927 a ďalšími konštitúciami Praescriptonium sacricanti a Qui divino bola zriadená samostatná Slovenská provincia. Svätá stolica v súlade so zmluvou Modus vivendi rozhodla bez akýchkoľvek pochybností, že nehnuteľný a hnutel'ny majetok na území Československej republiky patriaci pôvodne O. pripadá T., ktorá má sídlo v T., teda na území ČSR. Svätá stolica teda územne zladila hranice diecéz so štátnymi hranicami a neponechala diecézam so sídlom mimo územie Československej republiky žiadnu časť hnutel'ného alebo nehnuteľného majetku nachádzajúceho sa území Československa. Vzhľadom na dostupné právne normy dokumenty považoval súd prvého stupňa za nesporné, že R. so sídlom na Slovensku, na základe právneho nástupníctva je vlastníkom všetkých nehnuteľností pôvodne zapísaných v pozemkových knihách na zahraničné právne subjekty, teda aj na O.. Súd prvého stupňa nemal pochybnosti, že žalobkyňa je oprávnenou osobou v zmysle § 2 ods. 2 zákona č. 161/2005 Z.z. Výzvou zo 7. septembra 2005 uplatnila svoje právo včas, t.j. v zákonom stanovenej lehote do 30. apríla 2006. Nebol sporný ani predmet, ktorého sa žalobkyňa domáhala, a to vydanie a navrátenie vlastníctva, keďže sa jednalo o nehnuteľnosti, pôvodne zapísané v katastrálnom území B. v pozemnoknižnej vložke č. X. a v súčasnej dobe vedené na LV č. X., Správy katastra K.. Žalobkyňa v zákonom stanovenej lehote uviedla dôvod, podľa ktorého si uplatňuje svoj reštitučný nárok a v písomnej výzve označila dôvod ustanovenie § 3 ods. 1 písm. c/ zákona č. 161/2005 Z.z., keď k odňatiu vlastníctva došlo postupom podľa zákona č. 142/1947 Zb. o revízii prvej pozemkovej reformy. O trovách konania rozhodol podľa § 150 O.s.p., keď náhradu trov konania žalobkyni nepriznal, a to vzhľadom na skutočnosť, že išlo o uplatnenie nároku z reštitučného zákona a účelom tohto zákona bola náprava krívd spáchaných na majetku cirkvi a náboženských spoločností.

Krajský súd v Nitre na odvolanie žalobkyne proti výroku o nepriznaní náhrady trov konania a na odvolanie žalovaného rozsudkom z 20. mája 2010 sp. zn. 9 Co 142/2009

napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v celom rozsahu potvrdil a žalobkyni náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Odvolací súd sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvého stupňa (§ 219 ods. 1 O.s.p.). Zároveň samostatným výrokom vyslovil, že je proti jeho rozsudku prípustné dovolanie (§ 238 ods. 3 O.s.p.), a to na riešenie otázky právneho nástupníctva R. (žalobkyne) v majetkových veciach po O. ako vlastníka, pôvodne zapísaného v pozemkovej knihe, ktorú považoval za otázku zásadného právneho významu. Odvolací súd sa stotožnil s rozhodnutím súdu prvého stupňa i v časti, v ktorej rozhodoval o náhrade trov konania s odkazom na § 150 O.s.p. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods. 1 O.s.p. a § 150 ods. 1 O.s.p. tak, že žalobkyni náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný, ktorý navrhol rozsudok odvolacieho súdu ako aj súdu prvého stupňa zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Vyčítal súdom oboch stupňov, že nesprávne posúdili postavenie žalobkyne ako oprávnenej osoby, keď ustanovenie § 2 ods. 2 zákona č. 161/2005 Z.z. a ani žiadne iné ustanovenie nepozná právne nástupníctvo iného cirkevného subjektu pre prípad, ak by pôvodný vlastník právne zanikol alebo z iných dôvodov nemohol byť účastníkom reštitučného konania. Žalobkyňa a ani samostatná cirkevná právnická osoba pôsobiaca na území prvej ČSR a ani registrovaná v súčasnosti na území Slovenskej republiky nedisponovala a nedisponuje právne relevantným dôkazom o tom, že bola vlastníkom nehnuteľností v rozhodnom období (od 8. mája 1945 do 1. januára 1990) a ani pred týmto obdobím. Uviedol, že listiny a dôkazy, ktorými žalobkyňa v konaní preukazuje navrátenie vlastníctva a ktoré súd aj rešpektoval, nie sú dôkazom v zmysle uvádzaných právnych predpisov o vlastníctve nehnuteľností. Dohoda Modus vivendi nemá a nemala charakter medzinárodnej zmluvy a z jej obsahu nevyplýva riešenie právneho nástupníctva v majetkových veciach na žiadnu cirkevnú právnickú osobu, t.j. ani na žalobkyňu. Žalobkyňa nedisponuje žiadnym dokumentom, ktorý by podľa vnútorných predpisov r. cirkvi a súčasne aj podľa všeobecne záväzných právnych predpisov Slovenskej republiky alebo ČSR dokazoval, že bola v minulosti, resp. v rozhodnom období v dôsledku rozdelenia územia, v ktorom sa nachádzal majetok O. jej vlastníctvom. Cirkevná vrchnosť a ani samotné O. z príležitosti nového členenia diecéznych hraníc nevydala žiaden dokument o súčasnej zmene vlastníctva k pozemkom tak, ako to ukladali vnútorné cirkevné predpisy (kán.1500). Záver súdov, že vlastníkom nehnuteľností pôvodne patriacich O. sa stala A.T. nepovažoval za

správny, pretože táto nemala samostatnú právnu subjektivitu, ktorú nadobudla až apoštolskou konštitúciou Qui divino, ktorou bola povýšená na T. a v tom čase jej už nemohlo byť odňaté vlastníctvo k predmetu sporu, nakoľko v roku 1977 nehnuteľnosti už vlastnil štát. Zároveň žiadal o odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia.

Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu považovala rozsudok odvolacieho súdu za vecne správny a žiadala dovolanie ako nedôvodné zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 3 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu vyplývajúcom z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie žalovaného nie je dôvodné.

V danom prípade je dovolanie prípustné podľa § 238 ods. 3 O.s.p., t.j. len preto, že jeho prípustnosť vyslovil vo svojom potvrdzujúcom rozsudku odvolací súd.

Pred samotným posúdením správnosti napadnutého rozsudku krajského súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti treba uviesť, že vyslovením prípustnosti dovolania v zmysle § 238 ods. 3 O.s.p. vymedzuje odvolací súd zároveň aj právnu otázku zásadného významu, pre vyriešenie ktorej v dovolacom konaní vytvoril priestor. Dovolanie v takomto prípade, okrem väd napĺňajúcich znaky dovolacích dôvodov podľa § 241 ods. 2 písm. a/ a b/ O.s.p., môže byť odôvodnené výlučne len nesprávnym právnym názorom zaujatým v napadnutom rozhodnutí, a to práve v tej právnej otázke, ktorá viedla k prípustnosti dovolania. Dovolací súd sa potom obmedzuje len na dôvody dovolania, ktoré spadajú do rámca pripusteného dovolacieho dôvodu (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

Z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že dovolací súd je viazaný tak rozsahom dovolania ako aj uplatneným dovolacím dôvodom, vrátane jeho obsahového obmedzenia. Ak nejde o vady uvedené v § 237 O.s.p., neprihliada na vady konania, ktoré neboli uplatnené v dovolaní, ibaže tieto vady mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Uvedené zákonné ustanovenie § 237 O.s.p. pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku alebo uzneseniu) odvolacieho súdu, ak konanie, v ktorom bolo vydané,

je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom, alebo nesprávne obsadeným súdom). Existencia niektorej z vyššie uvedených väd však nebola dovolacím súdom v konaní zistená a dovolateľ ani vo svojom dovolaní nenamietal, že by v konaní k uvedeným vadám došlo.

Keďže dovolateľ je oprávnený napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu, proti ktorému bola prípustnosť dovolania založená výrokom odvolacieho súdu len z dôvodu uvedeného v ustanovení § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p., preskúmal dovolací súd napadnutý rozsudok len z hľadísk tohto uplatneného dovolacieho dôvodu.

Nesprávnym právnym posúdením veci je v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O mylnú aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd použil iný právny predpis ako mal správne použiť, alebo aplikoval síce správny právny predpis, ale nesprávne ho vyložil. O takýto prípad však v prejednávanej veci nejde.

V prejednávanej veci je predmetom preskúmania dovolacím súdom právna otázka, pre ktorú odvolací súd pripustil dovolanie, a to otázka právneho nástupníctva R. cirkvi (žalobkyne) v majetkových veciach po O., ako vlastníka pôvodne zapísaného v pozemkovej knihe.

Účelom zákona č. 161/2005 Z.z. je navrátenie vlastníctva k nehnuteľným veciam, ktoré neboli vydané podľa osobitného predpisu, t.j. zákona č. 282/1993 Z.z. o zmiernení niektorých majetkových krívd spôsobených cirkvám a náboženským spoločnostiam v znení zákona č. 97/2002 Z.z. a prechod vlastníctva k niektorým nehnuteľným veciam. Toto právo je podmienené preukázaním existencie zákonom predvídaných právnych skutočností.

Podľa § 2 ods. 2 zákona č. 161/2005 Z.z. právo na navrátenie vlastníctva k nehnuteľným veciam podľa odseku 1 môže uplatniť oprávnená osoba, ktorou je registrovaná cirkev a náboženská spoločnosť so sídlom na území Slovenskej republiky vrátane ich útvarov, ktoré majú právnu subjektivitu, ktorých nehnuteľná vec prešla do vlastníctva štátu, obce v období od 8. mája 1945, židovským náboženským obciam

od 2. novembra 1938 do 1. januára 1990 spôsobom uvedeným v § 3. Toto ustanovenie v otázke právnej subjektivity jednotlivých cirkví a náboženských spoločností odkazuje na zákon č. 308/1991 Zb. o slobode náboženskej viery a postavení cirkví a náboženských spoločností, ktorý priznáva právnu subjektivitu všetkým cirkvám a náboženským spoločnostiam registrovaných štátom (§ 4 ods. 3).

R. bola na území Slovenska štátom uznaná cirkev aj v období, ktoré je podľa zákona č. 161/2005 Z.z. rozhodné pre zmiernenie následkov niektorých majetkových krívd spôsobených cirkvám a náboženským spoločnostiam a bola vlastníkom aj tých nehnuteľností, ktoré boli v čase odňatia štátom vedené v pozemkových knihách na O. alebo iný zahraničný právny subjekt R. cirkvi. O. nemala k týmto majetkom v období odňatia štátom už žiadne práva ani de facto ani de iure. Svätá stolica jej právo spravovať tieto majetky odňala 29. mája 1922 a právne toto územie aj odčlenila od O. a pripojila k T. 2. septembra 1937.

Vzťahy medzi Československou republikou a Svätou stolicou boli upravené medzinárodnou zmluvou *Modus vivendi*, uzavretou 17. decembra 1927, ktorá nadobudla platnosť 2. februára 1928. Touto zmluvou bol stanovený spôsob a zásady nového ohraničenia československých diecéz. Podľa článku I tejto zmluvy Československá republika uznala, že len Svätá stolica má právo ohraničiť svoje diecézy a súčasne sa Svätá stolica zaviazala, že žiadna časť Československej republiky nebude podriadená ordinárovi, ktorého sídlo je za hranicami Československej republiky a že žiadna československá diecéza nebude presahovať štátne hranice. V článku II tejto zmluvy sa strany dohodli, že nútená správa nehnuteľných a hnutel'ných cirkevných majetkov v Československu je dočasná, až do uzatvorenia dohody určenej v článku I a zveruje sa komisii pod predsedníctvom episkopátu príslušného územia.

V súlade so zmluvou *Modus vivendi* Svätá stolica Apoštolskou konštitúciou „*Ad ecclesiastici regiminis incrementum*“ z 2. septembra 1937 určila obvody diecéz na území Československej republiky tak, aby sa kryli so štátnymi hranicami. Touto Apoštolskou konštitúciou bolo rozhodnuté aj o rozčlenení O. tak, že územie O. ležiace na území Československej republiky sa od nej odčlenilo a táto časť prešla na samostatnú cirkevnú jednotku – T.. Svätá stolica tým územne zladila hranice diecéz so štátnymi hranicami a rozhodla o tom, že hnutel'ný a nehnuteľný majetok na území Československej republiky patriaci pôvodne O. pripadá T., ktorá mala sídlo v T..

Aj ďalšie Apoštolské konštitúcie „Praescriptio sacrosancti“ a „Qui divino“ potvrdili krytie hraníc slovenských diecéz s československými štátnymi hranicami a sú v plnom súlade aj so Základnou zmluvou medzi Slovenskou republikou a Svätou stolicou z 24. novembra 2000 (článok 3 ods. 2 a článok 19), Ústavou Slovenskej republiky (článok 20 a článok 24), ako aj so zákonom č. 308/1991 Zb. (§ 6 ods. 1 písm. g/).

Vzhľadom na uvedené skutočnosti, právne normy a historické relevantné dokumenty je nepochybné, že v období rozhodnom pre zmiernenie niektorých majetkových krívd spôsobených cirkvám a náboženským spoločnostiam, bola R. so sídlom na Slovensku na základe právneho nástupníctva podľa územného princípu vlastníkom všetkých nehnuteľností, pôvodne zapísaných v pozemkových knihách na zahraničné cirkevné právne subjekty, teda aj na O..

Porovnateľné stanovisko, od ktorého nebol dôvod sa odchýliť, zaujal už v podobných právnych veciach Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku z 28. februára 2003 sp. zn. 3 Cdo 119/2002, a z 27. februára 2012 sp. zn. 3 Cdo 200/2010. Vo veci vedenej na dovolacom súde pod sp. zn. 2 Cdo 208/2009, v ktorej bol zaujatý obdobný právny záver, rozhodoval v dôsledku ústavnej sťažnosti žalovaného Ústavný súd Slovenskej republiky, ktorý uznesením z 25. mája 2011 sp. zn. IV. ÚS 216/2011 sťažnosť, v ktorej žalovaný namietal porušenie jeho základných práv, spočívajúce okrem iného v nesprávnom riešení otázky právneho nástupníctva žalobkyne po pôvodnom vlastníkovi nehnuteľnosti O. dovolacím a odvolacím súdom, odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Z uvedeného vyplýva, že v rámci, ktorý bol vymedzený nastolením otázky zásadného právneho významu, sa žalovanému v dovolacom konaní nepodarilo spochybníť správnosť právneho posúdenia veci odvolacím súdom. Dovolací súd vzhľadom na uvedené dospel k záveru, že v dovolaní je neopodstatnene uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.

Nakoľko dovolací dôvod podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. nie je daný a keďže neboli zistené ani ďalšie dôvody uvedené v § 241 ods. 2 O.s.p., ktoré by mali za následok nesprávnosť dovolaní napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu vo veci samej, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalovaného podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zamietol.

Krajský súd v Nitre o náhrade trov prvostupňového a odvolacieho konania rozhodol uznesením z 31. júla 2012 sp. zn. 6 Co 88/2012 (uznesenie okresný súd doručí účastníkom konania), a to z dôvodu, že Ústavný súd Slovenskej republiky Nálezom z 13. apríla 2011 sp. zn. II. ÚS 526/2010 zrušil rozsudok Krajského súdu v Nitre z 20. mája 2010 sp. zn. 9 Co 142/2009 vo výroku o nepriznaní náhrady trov konania a nepriznaní náhrady trov odvolacieho konania žalobkyni a v rozsahu zrušenia mu vec vrátil na ďalšie konanie.

V dovolacom konaní procesne úspešnej žalobkyni vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalovanému, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p., § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Žalobkyni však nepriznal náhradu trov tohto konania, lebo nebolo predložené plnomocenstvo, z ktorého by bolo zrejmé, že advokátska kancelária označená vo vyjadrení k dovolaniu je oprávnená zastupovať žalobkyňu aj v dovolacom konaní. Dovolací súd preto toto vyjadrenie považoval za vyjadrenie podané samotnou žalobkyňou.

Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil splnenie predpokladov pre odloženie vykonateľnosti rozhodnutia v zmysle § 243 O.s.p. a v súlade s ustálenou praxou tohto súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. októbra 2012

JUDr. Eva S a k á l o v á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková